

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio Prima. Vtrùm, & quomodò nomen Pater sit proprium primæ
Personæ ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

quia latè omnia, quæ res habet à se, sunt illius propria, non tamen omnia sunt Notio illius; sic enim Attributa sunt proprietates Dei, nec tamen sunt Notiones. Secundò, quia proprietas magis strictè sumpta, est, quæ uni tantum Personæ convenit; in hoc autem sensu, licet omnis proprietas sit Notio, non tamen omnis Notio est proprietas; nam spiratio activa est Notio, cum tamen sit communis Patri, & Filio. Tertiò, quia proprietas sumpta strictius solum comprehendit, ut diximus, Relationes constitutivas Personarum, in quo sensu spiratio activa, & Innascibilitas non sunt proprietates, cum tamen sint Notiones, ut diximus. Undè solum recurrent, si proprietas sumatur pro illo, quo una Persona ab alia dignoscitur, & discernitur, tanquam per aliquid sibi peculiare.

311.

Colliges tertiò, Notiones, si sumantur pro formali, omnes distingui inter se realiter. De tribus Relationibus Personalibus satis patet: De Innascibilitate, & Spirazione activa etiam non est negandum. Probatur prima pars, quia Innascibilitas secundum quod dicit de formali est negatio, ut supra diximus, & infra dicemus; negatio autem à positivo realiter distinguitur, ut distinguitur ens à non ente. Probatur secunda pars, quia Notiones secundum suum formale involvunt respectum rationis ad potentiam, respectu cuius est Notio; siquidem omne signum instrumentale dicit de formali respectum rationis ad potentiam, ut alibi diximus; sed huiusmodi respectus non potest non distingui realiter ab aliis; sic enim Attributa Divina realiter distinguuntur secundum suum formale; ergo etiam sic distinguuntur Notiones, cum dicant secundas intentiones, ut ipsa Attributa.

DISPUTATIO VI.

De Persona Patris.

SECTIO I.

Utrum, & quomodo nomen Patris sit proprium primæ Personæ?

UM jam dixerimus de iis, quæ communia sunt tribus Divinis Personis, quantum spectat ad illarum esse, & constitutionem, dicendum nunc sequitur per tres sequentes Disputationes de ipsis tribus Personis sigillatim.

In hac igitur disputatione de prima Persona, quæ est Pater, sermo erit, cuius dignitatem nullus hæreticorum per se loquendo inficiatur; unus tamen Valentinus apud P. Valent. d. 2. q. 1. punct. 1. §. 2. illi negavit rationem Personæ asserendo esse Spiritum, quæ ratio Personæ corporeitatem induceret: Igitur sit:

2.

Difficultas 1. Utrum prima Persona dicatur Pater propriè, & absque ulla metaphora? Advertes hoc nomen Pater dupliciter sumi in divinis: Primò essentialiter: Secundò notionaliter: Essentialiter dicitur Deus Pater omnium creaturarum, aut per metaphoram, propter curam, & sollicitudi-

nem, quæ providet creaturis: aut per adoptionem, propter gratiam Sanctificantem, quæ creaturam rationalem adoptat in filium, & hæredem gloriæ constituit; & hoc sensu nomen Patris convenit toti Trinitati, ut est unus Deus juxta illud Job. 38. *Quis est pluvie Pater.* Et illud Deuter. 32. *Nonne ille est Pater tuus.* Et illud Sapient. 14. *Tua autem Pater providentia gubernat:* Et illud orationis Dominicæ: *Pater noster, qui es in calis.* Notionaliter autem sola prima Persona est Pater propter generationem Verbi, quæ sola est propriè generatio, ut infra dicemus, quia est ad communicandam realiter eandem Naturam Divinam. Hoc posito.

Resolutio sit: Prima Persona propriè, & absque ulla metaphora dicitur Pater. Probatur primò autoritate Scripturæ 1. Joan. 5. *Tres sunt, qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus.* Et Joan. 5. & 8. 27. *Et non cognoverunt, quia Patrem ejus dicebat Deum.* Et Matth. 28. *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Et 1. Joan. 5. *Ut simus in vero Filio ejus.* ESU Christo; verus autem Filius non est, nisi de vero Patre; ergo &c.

Confirmatur ex illo Ephes. 3. *Ex ipso omnis paternitas in celo, & in terrâ nominatur.* Undè D. Dionys. de divin. nomin. cap. 2. & D. Damascen. lib. 1. fidei cap. 9. colligunt nomen paternitatis à Deo derivatum esse ad creaturas. Neque dicas D. Paulum loco citato nomine paternitatis significare cognationem, & familiam, ut constat ex originali græco, & ibi observat. D. Hieron. Non, inquam, hoc dicas, quia in omni cognatione, & familiæ radix, & caput, à quo derivatur unitas, & conjunctio cognationis, est aliqua Paternitas; ergo si à Patre Aeterno derivatur omnis cognatio, ab eo derivatur omnis paternitas; consequenterque est Pater.

Probatur secundò autoritate Concil. & Sanctorum Patrum. Ex Concil. Nicæno. lib. 2. §. Sancta, & magna: ibi: *Verè Filium veræ Patri.* Et D. Greg. Nazianz. orat. 30. ex verbis cit. Concil. refert: *Patrem verum, qui genuit verum Filium.* Et D. Epiphani. hæresi 69. 75. Et D. Cyril. Alex. Dialog. de Trinit. lib. 2. & lib. 3. Theaur. cap. 2. *Verum Filius,* inquit, propter quem Deus Pater est verus. Idem habent D. Basil. lib. 1. & 2. contr. Eunom. D. Ambrosius. D. Fulgentius. D. Hieron. Theodoret. apud P. Ruiz. d. 51. sect. 1. & 2.

Probatur tertiò ratione, quia illa Persona dicitur propriè Pater, quæ aliam producit per veram generationem; sed ita se habet prima Persona respectu secundæ, cui ex vi suæ formalis processionis tribuit eandem substantiam, & Naturam; ergo propriè dicitur illius Pater. Confirmatur, quia in Deo sunt verè, & propriè Relationes reales, ut supra diximus; sed non sunt aliæ, nisi Patris, Filii, Spiratoris, & Spiritus Sancti, ut etiam supra diximus; ergo Deo convenit Relatio Paternitatis.

Hinc colliges rationem Patris reperiri in prima Persona, & modo perfectiori, quam in creatis: Primò, quia sicut est Prima omnium Causa, est etiam primus Pater, ut ait D. Cyril. lib. 10. Theaur. cap. 4. *Deus,* inquit, *primus Pater est, quia primus omnium genuit.* Secundò, quia est Pater substantialiter, & non accidentaliter, ut ait D. Epiphanius. cit. & D. Cyril. lib. 12. Theaur. cap. 5. ubi profertur *Ex Patre essentialiter prodire Filium.* Tertiò, quia est Pater ab æterno, & in æternum, cum alii aut non sint patres, aut tales sint tempore, aut definant esse tales per mortem filiorum. Quartò, quia

quia ita est Pater, ut non possit esse Filius, neque alia Persona esse Pater, ut ponderat D. Athan. contr. Arian. orat. 2. *In illis solum consistit, ut Pater semper sit Pater, & Filius semper sit Filius.* Quinto, quia solus integrè Pater, neque enim partem paternitatis dividit cum matre, ut sit in creatis, de quibus D. Nazianz. orat. 35. *Nec ex uno, sed ex utroque parente nascimur, ac proinde dividimur: nempe filiationem quasi dividendo in duos parentes.*

8. Difficultas 2. Utrum nomen Patris in Divinis ita sit proprium solius primæ Personæ, ut nulli alteri conveniat? Affirmativè. Probatur primò ex illo Symbol. D. Athan. *Unus Pater, non tres Patres.* Secundò, ratione, quia prima Persona per Paternitatem constituitur, & distinguitur ab aliis in ratione Personæ; sed id, per quod aliquid constituitur, & distinguitur, ita est illius proprium, ut alteri non conveniat; quod enim est commune, & ratio conveniendi cum alio, non potest esse ratio differendi ab illo; ergo cum nihil dicatur Pater sine Paternitate; alioqui posset aliquid dici album sine albedine, darique effectus formalis sine causa formali; & Paternitas soli primæ Personæ conveniat, sola prima Persona, & non alia dicitur, & est Pater.

9. Difficultas 3. Utrum prius dicatur Deus Pater ad extra respectu creaturarum, quam prima Persona dicatur Pater ad intra respectu secundæ Personæ? Advertes quæstionem posse procedere de triplici prioritate, nempe temporis, dignitatis, & rationis: de quavis igitur procedat difficultas, dicendum est, nomen Patris prius dici de prima Persona ad intra respectu secundæ, quam dicatur de Deo ad extra respectu creaturarum.

10. Probatur 1. pars, quia prima Persona ad intra necessariò, & ab æterno generat secundam Personam, nempe Filium; ergo necessariò, & ab æterno est Pater respectu illius; sed non ita est Pater respectu creaturarum; siquidem non dicitur illarum Pater, nisi posita illarum productione; hæc autem est in tempore, & libera, atque contingens; ergo prior est ratio Patris ad intra, quam ad extra.

11. Probatur 2. pars, quia nobilior, ac dignior est modus generandi ad intra, quam ad extra, ut patet ex ipso principio productivo, & ex termino producto; siquidem principium ad intra est Intellectus, & ad extra est Omnipotentia: terminus ad intra est Persona Divina, terminus ad extra est quid creatum: deinde modus generandi ad intra est immanens, qualis non est productio ad extra; ergo prius, & dignius est nomen Patris notionalis ad intra per ordinem ad secundam Personam, quam nomen Patris essentialis ad extra per ordinem ad creaturas.

12. Probatur 3. pars, quia omnia necessaria in Deo sunt priora liberis, ut satis patet; sed Paternitas respectu æterni Filii est omninò necessaria, & respectu creaturarum est libera, & contingens; ergo Paternitas ad intra est prior, etiam prioritate rationis, quam Paternitas ad extra. Advertes tamen hanc difficultatem maximè coincidere cum illa de principio ad intra, & ad extra, de quibus jam supra d. 3. num. 183. remissivè ad ea, quæ diximus in *Phys. tract. 1. d. 1. à n. 16.* ubi diximus productionem, & relationem, per quam prima Persona denominatur, & constituitur actualiter Pater, esse priorem productione, & relatione ad extra, per quam Deus denominatur actualiter Creator, & Pater creaturarum, saltem improprie, & per analogiam, contrarium tamen diximus de principio in actu primo formaliter sumpto, & in ratione prin-

Tom. 1.

cipii, quæ omnia videri possunt loco citato, & juxta quæ intelligenda sunt, quæ in præsentī difficultate dicimus.

Difficultas 4. Utrum Paternitas sit prima proprietas personalis primæ Personæ? Affirmativè. Ita D. Thom. 1. p. q. 33. P. Soar. lib. 8. de Trinit. cap. 1. n. 1. P. Martinon. d. 28. sect. 1. n. 3. & alii. Probatur, quia in Patre nihil est proprium præter Paternitatem, & Innascibilitatem; siquidem Spiratio activa est communis Patri, & Filio, præterquam quod sit consequens Paternitatem, & Filiationem, ut supra diximus; sed Paternitas, utpotè constituens primam Personam in suo esse positivo, est prior Innascibilitate, quæ solum addit negationem, ut diximus, & infra dicemus; omnis autem negatio propria alicujus Personæ supponit illius constitutionem positivam, in qua fundatur; ergo Paternitas est prima proprietas primæ Personæ.

Dices 1. In prima Persona prius intelligitur Innascibilitas, quam Paternitas; siquidem hæc causalis est vera: Ideo prima Persona est Pater, quia est Innascibilis: non verò è contra; ergo Paternitas non est prima proprietas: tum quia supponit aliam priorem, nempe Innascibilitatem: tum quia cum Innascibilitas sit negatio, & sit prior, debet supponere aliquid positivum in quo fundetur, & hoc positivum, cum non sit aliquid commune tribus Personis, erit aliquid proprium primæ Personæ, sicque illius prima proprietas.

Respondeo negando antecedens, & ejus probationem, illa enim causalis à parte rei virtualiter non est vera; imò potius è contra; siquidem cum à parte rei in Patre solum reperitur Paternitas, & Natura; in Paternitate autem fundetur Innascibilitas personalis, hæc est vera: Ideò Pater est Innascibilis, quia est Pater: non tamen è contra. Adde, etiam quoad nos priorem esse Paternitatem, quam sit Innascibilitas. Patet, quia Innascibilitas fundatur in Paternitate, non sub conceptu præciso Paternitatis; siquidem reperitur pater nascibilis, ut sit in creatis: non sub conceptu præciso Personæ, aut principii; siquidem aliæ Personæ sunt nascibiles, & Filius est principium; sed sub conceptu talis Personæ, & principii, seu (quod idem est) talis Patris, quæ ratio, cum sit singularis, est ultima, & ut sic fundat Innascibilitatem, quæ supponit omne positivum Patris; consequenterque Paternitatem.

Instabis: Ratio talis Personæ quoad nos est prior, quam ratio talis principii, & talis Patris; sed in eo priori, in quo intelligitur talis Persona, intelligitur Innascibilis; ergo &c. Respondeo priorem esse quoad nos rationem talis Personæ secundum expressum, & prioritate veluti universalitatis, non verò secundum implicitum, & prioritate essendi; nam ratio Personæ, quæ exprimitur, est secundum expressum universalis, & concipitur ut singularis veluti extrinsecè per rationem propriæ differentię, quæ non adeò expressè concipitur; sicque in eo priori quoad nos intelligitur talis Persona Innascibilis, non ratione expressi, sed ratione impliciti, prout supra diximus.

Dices 2. D. Aug. lib. 5. de Trinit. cap. 6. docet, Patrem adhuc fore Ingenitum, quamvis Filium non genuisset; ergo esse Ingenitum habet se independentem, & antecedentem ad Paternitatem; consequenterque non Paternitas, sed Innascibilitas est prima illius proprietas. Respondeo D. Aug. solum velle, rationem Patris ut sic non inferre Innascibilitatem; siquidem potest aliquis pater esse

T t t 2

genitus

genitus, ut in creatis: hoc tamen non tollit quominus talis Paternitas inferat Innascibilitatem talis Personæ. Additur, quod si per impossibile Deus non generaret, non foret idem Deus, nec proinde haberet hanc Innascibilitatem primæ Personæ, quam modò habet, sed aliam; sicut non foret eadem Persona relativa, sed absoluta.

18. Dices 3. Innascibilitas est diversa notio à Paternitate, ut diximus; sed diversa Notio diversam importat dignitatem, non subsequentem; ergo antecedentem ad Paternitatem; consequenterque illa, & non Paternitas est prima proprietas Patris. Respondeo ut Innascibilitas sit diversa Notio à Paternitate satis esse, quod importet diversam dignitatem quoad nos formaliter, licet eandem materialiter: at verò Paternitas ostendit dignitatem Patris, Innascibilitas verò talem Paternitatem, quæ à nullo principio habet esse, sicque Paternitatem subsequitur; ac proinde Paternitas est prima Patris proprietas.

SECTIO II.

Qualisnam sit radix proxima, & immediata Paternitatis?

19. **C**UM in Patre præter Essentiam concedamus Paternitatem, quæ constituitur primam Personam, eamque dicimus primam Patris proprietatem; sicut in Filio admittimus Filiationem, eamque productam verè, & realiter à Patre. Inquirendum hic venit, undenam Paternitas adveniat Essentiæ, ut cum illa constituat primam Personam? Pro quo:

20. Dico 1. Paternitas Divina non advenit Essentiæ per propriam, & realem productionem, sive non habet principium reale, à quo à parte rei procedat per propriam, & realem productionem, ut habent Filiatio, & Spiratio passiva. Ita *P. Molin. 1. p. q. 27. a. 3. d. 4. §. Cautè usus sum. P. Soar. lib. 8. de Trinit. cap. 1. n. 2. P. Ruiz d. 52. de Trinit. sect. 5. num. 3.* ubi dicit, erroneum esse concedere, Paternitatem esse productam; siquidem cum prima Persona sit simpliciter improducta, talis etiam dicenda est Paternitas, quæ constituitur; idque:

21. Probatur primò, quia si Paternitas haberet principium reale, à quo esset à parte rei per veram, & realem productionem, cum ipsa Paternitas sit constitutiva primæ Personæ, ut supra diximus, etiam ipsa prima Persona diceretur producta; sed hoc non est dicendum; siquidem cum non posset à se ipsa produci, aliam priorem se supponeret, à quâ produceretur, quod est contra fidem; ergo &c.

22. Probatur secundò, quia si Paternitas esset ab Essentiâ, eique adveniret per veram, & realem productionem à parte rei; à parte rei, & ante opus intellectus esset distincta ab ipsa Essentiâ; siquidem non potest dari produciens, & productum realiter sine distinctione reali; sed admittere huiusmodi distinctionem à parte rei inter Essentiâ Divinam, & Relationes est temerarium, & parum tutum, ut patet ex supra dictis d. 4. à n. 288.

23. Probatur tertio, quia sequeretur: Primò, Patrem non esse principium, & fontem totius divinitatis, imò è contra, Divinitatem esse principium, & fontem Patris, quod est contra doctrinam Concilior. & Sanctor. Patrum. Secundò, tres dari productiones, & processiones in Divinis, earumque primam neque esse Generationem, neque Spira-

tionem, neque actionem immanentem Intellectui & Voluntatis. Tertio, Essentiam Divinam, prout præcindit à Personis includere aliquam proprietatem non communicabilem ipsis Personis, nempe esse principium reale Paternitatis, quæ formalitas realis nulli trium Personarum convenit. Quarto, dari processum infinitum; siquidem, ut Essentia Divina esset principium reale Paternitatis à parte rei, deberet constitui in ratione talis principii per aliquam proprietatem sibi specialem, & ratione cuius distingueretur à Paternitate ex naturâ rei, quo posito, aut talis proprietas esset producta, aut improducta: Si primum, deberet ab aliquo produci, de quo eadem erit questio, sicque in infinitum: Si secundum, hoc idem dicimus de Paternitate; sed hæc, quæ ex opinione contraria sequuntur, non sunt admittenda; ergo neque sententia ipsa, ex qua illa sequuntur.

Dico 2. Paternitas advenit Essentiæ, & ab illa resultat quoad nos per emanationem, sive relationem virtuales. Ita *P. Molin. cit. P. Ruiz. cit. n. 8.* Probatur primò, quia non minus improducta sunt in Deo absoluta, quam Paternitas; siquidem cum nulla absoluta in Deo sint distincta ex natura rei, nulla etiam possunt produci, cum productio talem distinctionem requiratur; sed Attributa absoluta censentur quoad nos veluti emanare ab Essentiâ, veluti proprietates à suâ Naturâ; ergo idem dicendum de Paternitate Divina, imò & de Spirazione activa.

Probatur secundò, quia subsistentia creata, cum sit modus substantialis modificans naturam creatam, illam supponit in genere causæ materialis, & quodammodo efficientis, ab illaque quocunque modo existente resultat, tanquam proprietates à sua natura; ergo idem cum proportionem dicendum de subsistentia increata, & improducta, qualis est Paternitas. Confirmatur, quia causa efficiens, quæ producit naturam creatam, eo ipso producit etiam ejus subsistentiam; ergo Natura Divina, quæ non est producta, sed existit independentem à quolibet principio, eo ipso, quod existat, sequitur asserti suam subsistentiam, non absolutam, hanc enim non habet, ut supra diximus; ergo relativam, nempe Paternitatem. Attamen:

Difficultas est: Utrum Paternitas resultet immediate quoad nos ab Essentiâ, non sub ratione Essentiæ, sed ab illa ut intellectiva est? Affirmativè. Ita *P. Molin. 1. p. q. 27. art. 3. d. 4. §. Tertium est, & q. 40. a. 2. d. 2. memb. 3. P. Martinus. d. 28. sect. 1. n. 4.* Probatur primò, quia Paternitas, etiam sub ratione hypostasis, non convenit primò, & immediate Essentiæ, ut Natura est absolute; sic enim non est fecunda; subsistentiæ autem Relativæ conveniunt Naturæ ut fecunda; alioqui non essent tres; siquidem una tantum sufficeret ad terminandam Naturam quæ talem: non convenit etiam Naturæ, ut volitiva est formaliter; ut patet; ergo naturæ, ut est intellectiva.

Probatur secundò, quia Paternitas secundum se, & ut distinguitur ab Essentiâ, est actio, & Relatio producentis Filium; sed Filius produciatur ab Essentiâ ut intellectiva; ergo hæc prout sic extractio, cur Deo conveniat Paternitas, illiusque veluti radix immediata, & fundamentum. Confirmatur, quia in creatis virtus sub quâ causa operatur, est ratio, seu fundamentum, à quo censetur resultare relatio causæ; ergo idem erit in Divinis, scilicet imperfectiōibus; sed in Divinis Intellectio essentialis est principium generationis; ergo illa